

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

5 septembrie 2019*

„Recurs – Acțiune în despăgubire – Articolul 340 al doilea paragraf TFUE – Durata excesivă a procedurii în cadrul unei cauze în fața Tribunalului Uniunii Europene – Repararea prejudiciului pretins suferit de recurentă – Neaplicarea noțiunii de «întreprindere unică» – Prejudiciu material – Comisioane de constituire a garanției bancare – Legătură de cauzalitate – Beneficiu nerealizat – Prejudiciu moral – Răspunderea Uniunii Europene pentru prejudiciile cauzate de încălcări ale dreptului Uniunii care decurg dintr-o decizie a Tribunalului – Neangajarea răspunderii”

În cauzele conexe C-447/17 P și C-479/17 P,

având ca obiect două recursuri formulate în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, introduse la 25 iulie 2017 și, respectiv, la 8 august 2017,

Uniunea Europeană, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, reprezentată inițial de J. Inghelram și de K. Sawyer, ulterior de J. Inghelram, în calitate de agenți,

recurentă,

celelalte părți din procedură fiind:

Guardian Europe Sàrl, cu sediul în Bertrange (Luxemburg), reprezentată de C. O'Daly, solicitor, și de F. Louis, avocat,

reclamantă în primă instanță,

Uniunea Europeană, reprezentată de Comisia Europeană, reprezentată de N. Khan, de A. Dawes și de C. Urraca Caviedes, în calitate de agenți,

pârâtă în primă instanță (C-447/17 P),

și

Guardian Europe Sàrl, cu sediul în Bertrange, reprezentată de C. O'Daly, solicitor, și de F. Louis, avocat,

recurentă,

celelalte părți din procedură fiind:

* Limba de procedură: engleza.

Uniunea Europeană, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, reprezentată inițial de J. Inghelram și de K. Sawyer, ulterior de J. Inghelram, în calitate de agenți,

Uniunea Europeană, reprezentată de Comisia Europeană, reprezentată de N. Khan, de A. Dawes și de C. Urraca Caviedes, în calitate de agenți,

pârâte în primă instanță (C-479/17 P),

CURTEA (Camera întâi),

compusă din doamna R. Silva de Lapuerta (raportoare), vicepreședintă a Curții, îndeplinind funcția de președinte al Camerei întâi, și domnii J.-C. Bonichot, E. Regan, C. G. Fernlund și S. Rodin, judecători,

avocat general: domnul Y. Bot,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 16 mai 2019,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Prin recursurile formulate, pe de o parte, Uniunea Europeană, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene (C-447/17 P), și, pe de altă parte, Guardian Europe Sàrl (C-479/17 P) solicită anularea în parte a Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 7 iunie 2017, Guardian Europe/Uniunea Europeană (T-673/15, denumită în continuare „hotărârea atacată”, EU:T:2017:377), prin care acesta, pe de o parte, a obligat Uniunea Europeană, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, la plata unei despăgubiri în cuantum de 654 523,43 euro către Guardian Europe pentru prejudiciul material suferit de această societate ca urmare a încălcării termenului rezonabil de soluționare în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 27 septembrie 2012, Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia (T-82/08, EU:T:2012:494) (denumită în continuare „cauza T-82/08”), și, pe de altă parte, a respins în rest acțiunea.

Cadrul juridic

Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene

- 2 Articolul 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene prevede:

„Deciziile Tribunalului prin care se finalizează judecata, prin care se soluționează parțial fondul unui litigiu, prin care se pune capăt unui incident de procedură referitor la o excepție de necompetență sau de inadmisibilitate pot fi atacate cu recurs la Curtea de Justiție în termen de două luni de la notificarea deciziei atacate.

Recursul poate fi introdus de oricare parte ale cărei concluzii au fost respinse, în totalitate sau în parte [...]”

Regulamentul de procedură al Curții

3 Potrivit articolului 174 din Regulamentul de procedură al Curții, „[p]rin memoriul în răspuns se poate cere admiterea sau respingerea, în tot sau în parte, a recursului”.

4 Articolul 176 din acest regulament are următorul cuprins:

„(1) Părțile prevăzute la articolul 172 din prezentul regulament pot depune un recurs incident în același termen precum cel prevăzut pentru depunerea memoriului în răspuns.

(2) Recursul incident trebuie formulat prin înscris separat, distinct de memoriul în răspuns.”

5 Articolul 178 din regulamentul menționat prevede:

„(1) Pe calea recursului incident se poate cere anularea, în tot sau în parte, a deciziei Tribunalului.

(2) De asemenea, pe calea recursului incident se poate cere anularea unei decizii, explicită sau implicită, referitoare la admisibilitatea acțiunii cu care a fost sesizat Tribunalul.

[...]”

Istoricul litigiului

6 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 12 februarie 2008, Guardian Industries Corp. și Guardian Europe au introdus o acțiune împotriva Deciziei C(2007) 5791 final a Comisiei din 28 noiembrie 2007 privind o procedură de aplicare a articolului [101 TFUE] și a articolului 53 din Acordul privind SEE (cauza COMP/39165 – Sticlă plată) (denumită în continuare „decizia în litigiu”). În cererea lor introductivă, aceste societăți au solicitat în esență ca Tribunalul să anuleze în parte această decizie în măsura în care le privea și să reducă cuantumul amenzii care le-a fost aplicată prin decizia menționată.

7 Prin Hotărârea din 27 septembrie 2012, Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia (T-82/08, EU:T:2012:494), Tribunalul a respins această acțiune.

8 Prin cererea introductivă depusă la 10 decembrie 2012, Guardian Industries și Guardian Europe au declarat recurs împotriva Hotărârii din 27 septembrie 2012, Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia (T-82/08, EU:T:2012:494).

9 Prin Hotărârea din 12 noiembrie 2014, Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia (C-580/12 P, EU:C:2014:2363), în primul rând, Curtea a anulat Hotărârea din 27 septembrie 2012, Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia (T-82/08, EU:T:2012:494), în măsura în care prin aceasta s-a respins motivul întemeiat pe încălcarea principiului nediscriminării în ceea ce privește calculul cuantumului amenzii aplicate în solidar Guardian Industries și Guardian Europe și le-a obligat pe acestea la plata cheltuielilor de judecată. În al doilea rând, Curtea a anulat articolul 2 din decizia în litigiu în măsura în care acest articol 2 stabilea cuantumul amenzii aplicate în solidar Guardian Industries și Guardian Europe la suma

de 148 000 000 de euro. În al treilea rând, Curtea a stabilit cuantumul amenzii aplicate în solidar Guardian Industries și Guardian Europe ca urmare a încălcării constatate la articolul 1 din decizia în litigiu la suma de 103 600 000 de euro. În al patrulea rând, Curtea a respins în rest recursul. În al cincilea rând, Curtea a repartizat cheltuielile de judecată.

Procedura în fața Tribunalului și hotărârea atacată

- 10 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 19 noiembrie 2015, Guardian Europe a introdus o acțiune în temeiul articolului 268 TFUE și al articolului 340 al doilea paragraf TFUE împotriva Uniunii Europene, reprezentată de Comisia Europeană și de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, având ca obiect repararea prejudiciului pe care această societate consideră că l-a suferit ca urmare, pe de o parte, a unei durate excesive a procedurii în fața Tribunalului, în cadrul cauzei T-82/08, și, pe de altă parte, ca urmare a unei încălcări a principiului egalității de tratament săvârșite în decizia în litigiu și în Hotărârea din 27 septembrie 2012, Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia (T-82/08, EU:T:2012:494).
- 11 Prin hotărârea atacată, Tribunalul a declarat și a hotărât:
  - „1) Obligă Uniunea Europeană, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, la plata unei despăgubiri de 654 523,43 euro către Guardian Europe [...] pentru prejudiciul material suferit de această societate ca urmare a încălcării termenului rezonabil de soluționare în [cauza T-82/08]. Această despăgubire va fi reevaluată prin calcularea de dobânzi compensatorii începând cu 27 iulie 2010 și până la pronunțarea prezentei hotărâri, la rata anuală a inflației constatată pentru perioada în cauză de Eurostat (Oficiul de Statistică al Uniunii Europene) în statul membru în care este stabilită această societate.
  - 2) Despăgubirea menționată la punctul 1 va fi majorată cu dobânzi moratorii de la data pronunțării prezentei hotărâri și până la plata integrală, la rata stabilită de Banca Centrală Europeană (BCE) pentru principalele sale operațiuni de refinanțare, majorată cu două puncte procentuale.
  - 3) Respinge în rest acțiunea.
  - 4) Guardian Europe suportă cheltuielile de judecată efectuate de Uniune, reprezentată de Comisia Europeană.
  - 5) Guardian Europe, pe de o parte, și Uniunea [Europeană], reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, pe de altă parte, suportă propriile cheltuieli de judecată.”

Concluziile părților

- 12 Prin recursul formulat în cauza C-447/17 P, Uniunea Europeană, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, solicită Curții:
  - anularea punctului 1 din dispozitivul hotărârii atacate;
  - respingerea ca nefondată a cererii Guardian Europe, formulată în primă instanță, având ca obiect obținerea sumei de 936 000 de euro cu titlu de comisioane de constituire a garanției ban-

care ca despăgubire pentru prejudiciul pe care l-ar fi suferit ca urmare a încălcării termenului rezonabil de soluționare în cauza T-82/08 sau, exclusiv cu titlu subsidiar, reducerea acestei despăgubiri la suma de 299 251,64 euro, majorată cu dobânzi compensatorii calculate luând în considerare faptul că această sumă este compusă din sume diferite care au devenit exigibile la diferite momente în timp, și

- obligarea Guardian Europe la plata cheltuielilor de judecată.
- 13 Guardian Europe solicită Curții:
- respingerea recursului și
  - obligarea recurenteii la plata cheltuielilor de judecată.
- 14 Uniunea Europeană, reprezentată de Comisia Europeană, solicită Curții:
- admiterea recursului în toate elementele sale și
  - obligarea Guardian Europe la plata cheltuielilor de judecată.
- 15 Prin recursul formulat în cauza C-479/17 P, Guardian Europe solicită Curții:
- anularea hotărârii atacate în măsura în care la punctul 3 din dispozitivul acesteia s-a respins în parte cererea de despăgubiri formulată de Guardian Europe în temeiul articolului 268 TFUE și al articolului 340 al doilea paragraf TFUE;
  - obligarea Uniunii Europene, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, să repare prejudiciul suferit ca urmare a încălcării, de către Tribunal, a cerințelor legate de respectarea unui termen rezonabil de soluționare, prin plata următoarelor sume, majorate, pe de o parte, cu dobânzi compensatorii începând de la 27 iulie 2010 și până la data pronunțării hotărârii în prezentul recurs, la rata anuală a inflației constatată pentru perioada în cauză de Eurostat în statul membru în care este stabilită Guardian Europe și, pe de altă parte, cu dobânzi moratorii de la data pronunțării hotărârii în prezentul recurs, la rata stabilită de BCE pentru principalele sale operațiuni de refinanțare, majorată cu două puncte procentuale:
    - 1 388 000 de euro cu titlu de costuri de oportunitate sau de beneficiu nerealizat;
    - 143 675,78 euro cu titlu de comisioane de constituire a garanției bancare;
    - o sumă determinată sub forma unui procent adecvat din amenda aplicată Guardian Europe prin decizia în litigiu cu titlu de prejudiciu moral;
  - obligarea Uniunii Europene, reprezentată de Comisie și de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, să repare prejudiciul suferit ca urmare a încălcării principiului egalității de tratament de către Comisie și de către Tribunal, prin plata următoarelor sume, majorate, pe de o parte, cu dobânzi compensatorii începând de la 19 noiembrie 2010 și până la data pronunțării hotărârii în prezentul recurs, la rata anuală a inflației constatată, pentru perioada în cauză, de Eurostat în statul membru în care este stabilită Guardian Europe, și, pe de altă parte,

cu dobânzi moratorii de la data pronunțării hotărârii în prezentul recurs, la rata stabilită de BCE pentru principalele sale operațiuni de refinanțare, majorată cu două puncte procentuale:

- 7 712 000 de euro cu titlu de costuri de oportunitate sau de beneficiu nerealizat;
  - o sumă determinată sub forma unui procent adecvat din amenda aplicată Guardian Europe prin decizia în litigiu cu titlu de prejudiciu moral;
  - cu titlu subsidiar, trimiterea cauzei spre rejudecare Tribunalului și
  - obligarea Uniunii Europene, reprezentată de Comisie și de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, la plata cheltuielilor de judecată.
- 16 Uniunea Europeană, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, solicită Curții:
- respingerea recursului și
  - obligarea Guardian Europe la plata cheltuielilor de judecată.
- 17 Uniunea Europeană, reprezentată de Comisie, solicită Curții:
- respingerea recursului în măsura în care este îndreptat împotriva Comisiei și
  - obligarea Guardian Europe la plata propriilor cheltuieli de judecată, precum și a celor efectuate de Uniunea Europeană, reprezentată de Comisie.
- 18 Prin recursul incident formulat în cauza C-479/17 P, Uniunea Europeană, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, solicită Curții:
- anularea deciziei de respingere a excepției de inadmisibilitate a cererii de despăgubiri pentru beneficiul nerealizat;
  - declararea ca inadmisibilă a cererii de despăgubiri pentru beneficiul nerealizat formulată de Guardian Europe și
  - obligarea Guardian Europe la plata cheltuielilor de judecată.
- 19 Guardian Europe solicită Curții:
- respingerea recursului incident și
  - obligarea Uniunii Europene, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, la plata cheltuielilor de judecată.
- 20 Prin decizia vicepreședintei Curții, îndeplinind funcția de președinte al Camerei întâi, din 3 iunie 2019, cauzele C-447/17 P și C-479/17 P au fost conexate în vederea pronunțării hotărârii.

Cu privire la recursul formulat în cauza C-447/17 P

- 21 În cererea sa de recurs în cauza C-447/17 P, Uniunea Europeană, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, invocă patru motive. Totuși, prin scrisoarea din 7 ianuarie 2019, aceasta s-a desistat de primul, de al treilea și de al patrulea motiv invocate în susținerea recursului.

Argumentația părților

- 22 În sprijinul celui de al doilea și, după desistarea parțială, al unicului motiv invocat în susținerea recursului, Uniunea Europeană, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, recurentă în cauza C-447/17 P, arată că, întrucât a apreciat, la punctul 161 din hotărârea atacată, că există o legătură de cauzalitate suficient de directă între încălcarea termenului rezonabil de soluționare în cauza T-82/08 și prejudiciul suferit de Guardian Europe ca urmare a plății comisioanelor suplimentare de constituire a garanției bancare în perioada care corespunde depășirii acestui termen rezonabil, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept în interpretarea noțiunii de „legătură de cauzalitate”.
- 23 În special, recurenta în cauza C-447/17 P consideră că Tribunalul s-a întemeiat pe premisa eronată potrivit căreia alegerea de a constitui o garanție bancară se exercită la un singur și unic moment în timp, și anume la momentul „alegerii inițiale” de a constitui această garanție. Or, având în vedere că obligația de plată a amenzii exista pe tot parcursul procedurii în fața instanțelor Uniunii, Guardian Europe avea posibilitatea de a plăti amenda și de a executa astfel obligația care îi revenea în acest sens. Întrucât avea posibilitatea de a plăti în orice moment amenda, propria alegere efectuată de această societate de a înlocui respectiva plată printr-o garanție bancară ar fi o alegere continuă, pe care aceasta ar efectua-o pe tot parcursul procedurii. Prin urmare, cauza determinantă a plății comisioanelor de constituire a garanției bancare ar consta în propria ei alegere de a nu plăti în întregime cuantumul amenzii și de a înlocui această plată cu o garanție bancară, iar nu în încălcarea termenului rezonabil de soluționare.
- 24 Faptele din prezenta cauză ar confirma, în plus, această interpretare. Astfel, așa cum ar reieși din cuprinsul punctului 156 din hotărârea atacată, Guardian Europe ar fi anulat garanția bancară la 2 august 2013, la o dată care nu avea nicio legătură cu procedura pendinte la instanțele Uniunii, și anume la 10 luni după pronunțarea Hotărârii din 27 septembrie 2012, Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia (T-82/08, EU:T:2012:494), și cu 16 luni înainte de pronunțarea Hotărârii din 12 noiembrie 2014, Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia (C-580/12 P, EU:C:2014:2363).
- 25 Uniunea Europeană, reprezentată de Comisie, aderă la argumentele invocate de recurenta în cauza C-447/17 P.
- 26 Guardian Europe, intimată în cauza C-447/17 P, susține că întârzierea Tribunalului a fost, în speță, singurul motiv pentru comisioanele suplimentare de constituire a garanției bancare pe care această societate a trebuit să le suporte, ei nerevenindu-i vreo responsabilitate în această privință. În acest context, Guardian Europe subliniază că nu a încălcat nicio normă de drept atunci când a decis să furnizeze o garanție bancară Comisiei, această alegere fiind, dimpotrivă, pe deplin legală. În consecință, dacă Curtea ar reține că alegerea legală de a constitui o garanție bancară ar angaja „responsabilitatea” Guardian Europe, acțiunea împotriva încălcării drepturilor protejate prin articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”) ar fi lipsită de orice efectivitate atunci când o întreprindere a ales să acopere o parte din amendă printr-o garanție.

- 27 Guardian Europe arată că există o distincție între, pe de o parte, comisioanele de constituire a garanției bancare plătite în cursul termenului rezonabil de soluționare, care, în aplicarea jurisprudenței ce decurge, printre altele, din Hotărârea din 21 aprilie 2005, Holcim (Deutschland)/Comisia (T-28/03, EU:T:2005:139), precum și din Ordonanța din 12 decembrie 2007, Atlantic Container Line și alții/Comisia (T-113/04, nepublicată, EU:T:2007:377), nu sunt recuperabile, și, pe de altă parte, comisioanele de constituire a garanției bancare plătite după termenul menționat.
- 28 În această privință, întemeindu-se pe punctul 62 din Hotărârea din 21 aprilie 2005, Holcim (Deutschland)/Comisia (T-28/03, EU:T:2005:139), Guardian Europe subliniază că unul dintre motivele principale pentru care instanțele Uniunii Europene au statuat că comisioanele de constituire a garanției bancare nu sunt recuperabile atunci când o decizie a Comisiei prin care se aplică o amendă este anulată constă în faptul că comisioanele de constituire a garanției bancare deja plătite ar fi trebuit să fie plătite băncilor, indiferent care ar fi rezultatul final al acțiunii în anulare. Or, acest raționament nu poate fi aplicabil în mod clar în prezenta cauză, întrucât Guardian Europe nu ar fi trebuit să plătească comisioane de constituire a garanției bancare suplimentare dacă Tribunalul s-ar fi pronunțat cu privire la acțiunea sa într-un termen rezonabil.
- 29 Guardian Europe solicită Curții să respingă argumentele invocate de recurenta în cauza C-447/17 P în ceea ce privește calificarea alegerii de a constitui o garanție bancară ca fiind o „alegere continuă” și să confirme analiza efectuată de Tribunal la punctul 160 din hotărârea atacată.
- 30 Guardian Europe adaugă că, potrivit dreptului statelor membre, legătura de cauzalitate este întreruptă numai dacă comportamentul victimei este caracterizat de o neglijență. Or, în speță, comportamentul acestei societăți nu poate fi considerat că ar constitui o neglijență dat fiind că aceasta ar fi încercat într-o manieră activă să accelereze procedura în fața Tribunalului și ar fi contactat de mai multe ori grefa pentru a se informa cu privire la stadiul procedurii.
- 31 Guardian Europe solicită astfel respingerea acestui motiv.

Aprecierea Curții

- 32 Trebuie amintit că, după cum a subliniat deja Curtea, condiția referitoare la legătura de cauzalitate prevăzută la articolul 340 al doilea paragraf TFUE privește existența unei legături suficient de directe de la cauză la efect între comportamentul instituțiilor Uniunii și prejudiciu, legătură pentru care revine reclamantului sarcina de a face dovada, astfel încât comportamentul reproșat trebuie să fie cauza determinantă a prejudiciului (Hotărârea din 13 decembrie 2018, Uniunea Europeană/Kendrion, C-150/17 P, EU:C:2018:1014, punctul 52 și jurisprudența citată).
- 33 Așadar, este necesar să se verifice dacă încălcarea termenului rezonabil de soluționare în cauza T-82/08 este cauza determinantă a prejudiciului care rezultă din plata comisioanelor de constituire a garanției bancare în perioada care corespunde depășirii termenului respectiv pentru a stabili existența unei legături directe de la cauză la efect între comportamentul reproșat Uniunii Europene, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, și prejudiciul invocat.
- 34 În această privință, trebuie să se observe că, în cadrul unei acțiuni în despăgubire introduse împotriva Comisiei, având ca obiect, printre altele, restituirea comisioanelor de constituire a garanției plătite de reclamant pentru a obține suspendarea deciziilor de recuperare a restituirilor în discuție, decizii care au făcut ulterior obiectul unei revocări, Curtea a statuat că, atunci când

decizia prin care se aplică o amendă este însoțită de posibilitatea de a constitui o garanție destinată să asigure această plată și dobânzile de întârziere în așteptarea soluționării acțiunii formulate împotriva acestei decizii, prejudiciul constând în cheltuielile aferente garanției rezultă nu din decizia menționată, ci din propria alegere a persoanei interesate de a constitui mai degrabă o garanție decât de a executa imediat obligația de rambursare. În aceste condiții, Curtea a stabilit că nu exista nicio legătură causală directă între comportamentul reproșat Comisiei și prejudiciul invocat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 februarie 2013, Inalca și Cremonini/Comisia, C-460/09 P, EU:C:2013:111, punctele 118 și 120).

- 35 Or, Tribunalul a considerat, la punctul 160 din hotărârea atacată, că nu se putea ca legătura dintre depășirea termenului rezonabil de soluționare în cauza T-82/08 și plata comisioanelor de constituire a garanției bancare în perioada care corespundea acestei depășiri să fi fost ruptă de alegerea inițială efectuată de Guardian Europe de a nu plăti imediat o parte din amenda aplicată prin decizia în litigiu și de a constitui o garanție bancară.
- 36 În special, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 160 menționat din hotărârea atacată, cele două împrejurări pe care s-a întemeiat Tribunalul pentru a ajunge la concluzia enunțată la punctul precedent din prezenta hotărâre sunt, pe de o parte, că, la data la care Guardian Europe a introdus acțiunea în cauza T-82/08 și data la care această societate a constituit o garanție bancară, încălcarea termenului rezonabil de soluționare era impredictibilă, iar societatea respectivă se putea aștepta în mod legitim ca acțiunea respectivă să fie soluționată într-un termen rezonabil, și, pe de altă parte, că depășirea termenului rezonabil de soluționare a intervenit ulterior opțiunii inițiale a Guardian Europe de a constitui respectiva garanție.
- 37 Or, aceste două împrejurări nu pot fi relevante pentru a considera că legătura de cauzalitate dintre încălcarea termenului rezonabil de soluționare în cauza T-82/08 și prejudiciul suferit de Guardian Europe ca urmare a plății comisioanelor de constituire a garanției bancare în perioada corespunzătoare depășirii termenului respectiv nu poate să fi fost ruptă de alegerea acestei întreprinderi de a constitui garanția menționată (a se vedea Hotărârea din 13 decembrie 2018, Uniunea Europeană/Kendrion, C-150/17 P, EU:C:2018:1014, punctul 57).
- 38 Astfel, acest lucru nu s-ar întâmpla decât dacă menținerea garanției bancare avea un caracter obligatoriu, astfel încât întreprinderea care a formulat o acțiune împotriva unei decizii a Comisiei prin care i s-a aplicat o amendă și care a decis să constituie o garanție bancară pentru a nu executa imediat decizia respectivă nu avea dreptul, înainte de data pronunțării hotărârii în cadrul acestei acțiuni, de a plăti amenda respectivă și de a pune capăt garanției bancare pe care ar fi constituit-o (Hotărârea din 13 decembrie 2018, Uniunea Europeană/Kendrion, C-150/17 P, EU:C:2018:1014, punctul 58 și jurisprudența citată).
- 39 Or, după cum Curtea a constatat deja, ca și constituirea garanției bancare, menținerea acesteia ține de libera apreciere a întreprinderii în cauză în raport cu interesele sale financiare. Astfel, nicio dispoziție din dreptul Uniunii nu împiedică această întreprindere să pună capăt, în orice moment, garanției bancare pe care a constituit-o și să plătească amenda aplicată în cazul în care, ținând seama de evoluția circumstanțelor în raport cu cele care existau la data constituirii acestei garanții, întreprinderea menționată consideră că această opțiune este mai avantajoasă pentru ea. Acesta ar putea fi cazul, printre altele, atunci când desfășurarea procedurii în fața Tribunalului determină întreprinderea în cauză să considere că hotărârea va fi pronunțată la o dată ulterioară celei avute în vedere inițial și că, în consecință, costul garanției bancare va fi mai mare decât cel

pe care l-a prevăzut inițial, cu ocazia constituirii acestei garanții (Hotărârea din 13 decembrie 2018, Uniunea Europeană/Kendrion, C-150/17 P, EU:C:2018:1014, punctul 59 și jurisprudența citată).

- 40 În cazul de față, ținând seama de faptul că, pe de o parte, la 12 februarie 2010, și anume după doi ani de la introducerea cererii introductive în cauza T-82/08, deschiderea procedurii orale în această cauză nu avusese încă loc, astfel cum reiese din constatările efectuate de Tribunal la punctul 133 din hotărârea atacată, și că, pe de altă parte, termenul pe care însăși Guardian Europe l-a considerat, în cererea sa introductivă în primă instanță, ca fiind termenul normal pentru soluționarea unei cauze precum cauza T-82/08 este tocmai de doi ani, trebuie să se constate că, cel târziu la 12 februarie 2010, Guardian Europe nu putea să nu cunoască faptul că durata procedurii în cauza menționată urma să o depășească cu mult pe cea pe care o avusese inițial în vedere și că putea să reconsidere oportunitatea de a menține garanția bancară, având în vedere costurile suplimentare pe care menținerea acestei garanții le-ar putea implica.
- 41 În aceste condiții, încălcarea termenului rezonabil de soluționare în cauza T-82/08 nu poate fi cauza determinantă a prejudiciului suferit de Guardian Europe ca urmare a plății comisioanelor de constituire a garanției bancare în perioada care corespunde depășirii acestui termen. Astfel, un asemenea prejudiciu rezultă din propria alegere a Guardian Europe de a menține garanția bancară pe tot parcursul procedurii în cauza respectivă, în pofida consecințelor financiare pe care acest lucru le implica (a se vedea Hotărârea din 13 decembrie 2018, Uniunea Europeană/Kendrion, C-150/17 P, EU:C:2018:1014, punctul 61).
- 42 Rezultă din considerațiile care precedă că, întrucât a apreciat că există o legătură de cauzalitate suficient de directă între încălcarea termenului rezonabil de soluționare în cauza T-82/08 și pierderea suferită de Guardian Europe ca urmare a plății comisioanelor de constituire a garanției bancare în perioada care corespunde depășirii termenului respectiv, Tribunalul a săvârșit o eroare de drept în interpretarea noțiunii de „legătură de cauzalitate”.
- 43 În consecință, întrucât acest motiv trebuie declarat fondat, se impune admiterea recursului în cauza C-447/17 P și anularea punctului 1 din dispozitivul hotărârii atacate.

Cu privire la recursul incident în cauza C-479/17 P

Argumentația părților

- 44 Prin intermediul unicului motiv invocat în susținerea recursului incident în cauza C-479/17 P, care trebuie analizat înaintea recursului principal în această cauză, Uniunea Europeană, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, recurentă în recursul incident menționat, susține că, întrucât a respins, la punctul 65 din hotărârea atacată, excepția de inadmisibilitate întemeiată pe faptul că repararea beneficiului nerealizat invocat de Guardian Europe ar anihila efectele juridice ale unei decizii rămase definitivă, și anume, în concret, decizia Comisiei din 23 decembrie 2014 (denumită în continuare „decizia din decembrie 2014”), Tribunalul a săvârșit o eroare de drept.
- 45 Recurenta în recursul incident în cauza C-479/17 P, plecând de la premisa că dobânzile plătite de Comisie către Guardian Europe, în conformitate cu decizia din decembrie 2014, vizează repararea prejudiciului pe care această societate l-a suferit ca urmare a privării de beneficiul cuantumului

amenzii plătite în mod nejustificat, susține că cererea de despăgubiri în temeiul beneficiului nerealizat introdusă de Guardian Europe urmărește, în definitiv, obținerea reparației acestui prejudiciu la o rată superioară celei utilizate de Comisie în decizia respectivă.

- 46 Or, pentru a putea pretinde o rată de rentabilitate mai mare aferentă sumei de care Guardian Europe nu a putut să dispună din cauza plății necuvenite a amenzii aplicate, această societate ar fi trebuit să introducă o acțiune în anulare împotriva deciziei menționate. Astfel, contrar constatărilor menționate la punctul 64 din hotărârea atacată, această cerere de despăgubiri ar fi avut același obiect și același efect ca o cerere de anulare a deciziei din decembrie 2014.
- 47 În aceste condiții, Tribunalul ar fi trebuit să aplice principiul în temeiul căruia o decizie definitivă nu poate fi repusă în discuție pe calea unei acțiuni în despăgubire având același obiect și același efect ca cele pe care le-ar fi avut o acțiune în anulare, care ar reieși din jurisprudența Curții și în special din Hotărârea din 15 decembrie 1966, Schreckenberg/Comisia (59/65, EU:C:1966:60), din Hotărârea din 14 februarie 1989, Bossi/Comisia (346/87, EU:C:1989:59, punctele 31-35), precum și din Ordonanța din 4 octombrie 2010, Ivanov/Comisia (C-532/09 P, nepublicată, EU:C:2010:577, punctele 23-25), și să respingă, prin urmare, ca inadmisibilă cererea de despăgubiri formulată de Guardian Europe în ceea ce privește un pretins beneficiu nerealizat.
- 48 Guardian Europe contestă argumentele recurente în recursul incident în cauza C-479/17 P.

Aprecierea Curții

- 49 Trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, acțiunea în despăgubire întemeiată pe articolul 340 al doilea paragraf TFUE a fost instituită ca o cale de atac autonomă, cu funcție specială în cadrul sistemului căilor de atac și subordonată unor condiții de exercitare concepute în funcție de obiectul său specific, astfel încât declararea inadmisibilității cererii de anulare nu determină automat inadmisibilitatea cererii de despăgubiri (Ordonanța din 21 iunie 1993, Van Parijs și alții/Consiliul și Comisia, C-257/93, EU:C:1993:249, punctul 14 și jurisprudența citată).
- 50 Cu toate acestea, deși o parte poate interveni prin intermediul unei acțiuni în răspundere fără a fi constrânsă de niciun text să urmărească anularea actului nelegal care i-a cauzat prejudiciul, ea nu poate totuși să eludeze în acest fel inadmisibilitatea unei cereri care vizează aceeași nelegalitate și aceleași scopuri financiare (Ordonanța președintelui Curții din 26 octombrie 1995, Pevasa și Inpesca/Comisia, C-199/94 P și C-200/94 P, EU:C:1995:360, punctul 27 precum și jurisprudența citată).
- 51 Astfel, o acțiune în despăgubire trebuie declarată inadmisibilă dacă urmărește, în realitate, revocarea unei decizii individuale rămase definitivă și, în cazul în care ar fi admisă, ar avea ca efect înlăturarea efectelor juridice ale acestei decizii. Aceasta este situația în cazul în care recurenta încearcă, prin intermediul unei cereri de despăgubiri, să obțină un rezultat identic cu cel pe care i l-ar fi oferit reușita unei acțiuni în anulare pe care a omis să o introducă în timp util (a se vedea în acest sens Ordonanța din 4 octombrie 2010, Ivanov/Comisia, C-532/09 P, nepublicată, EU:C:2010:577, punctele 23 și 24, precum și jurisprudența citată).
- 52 Trebuie să se verifice dacă, astfel cum susține recurenta în recursul incident în cauza C-479/17 P, cererea de despăgubiri introdusă de Guardian Europe, în temeiul articolului 340 al doilea paragraf TFUE, pentru a obține repararea prejudiciului constând în beneficiul nerealizat invocat, urmărește obținerea unui rezultat identic cu al unei acțiuni în anulare care ar fi fost introduse împotriva deciziei din decembrie 2014.

- 53 Astfel cum reiese din cuprinsul punctului 24 din hotărârea atacată, prin acțiunea în despăgubire, Guardian Europe a solicitat, printre altele, repararea prejudiciului pe care pretinde că l-a suferit ca urmare, pe de o parte, a duratei procedurii în cauza T-82/08 și, pe de altă parte, a încălcării principiului egalității de tratament săvârșite în decizia în litigiu și în Hotărârea din 27 septembrie 2012, Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia (T-82/08, EU:T:2012:494), constând într-un beneficiu nerealizat legat de diferența dintre, pe de o parte, dobânzile rambursate de Comisie aferente părții din quantumul amenzii considerate în cele din urmă de Curte ca fiind nejustificată în Hotărârea din 12 noiembrie 2014, Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia (C-580/12 P, EU:C:2014:2363), și, pe de altă parte, veniturile pe care aceasta le-ar fi putut realiza dacă, în loc să plătească Comisiei suma pe care Curtea a considerat-o în cele din urmă nejustificată, recurenta ar fi investit-o în activitățile sale.
- 54 Pe de altă parte, astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 54 și 55 din hotărârea atacată, prin decizia sa din decembrie 2014, Comisia a rambursat partea din quantumul amenzii care a fost declarată nejustificată de Curte prin Hotărârea din 12 noiembrie 2014, Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia (C-580/12 P, EU:C:2014:2363), și a plătit dobânzi aferente acestei sume în quantum de 988 620 de euro.
- 55 În ceea ce privește această decizie, trebuie reamintit că, astfel cum Curtea a arătat deja, din articolul 266 primul paragraf TFUE reiese că instituția emitentă a actului anulat trebuie să ia măsurile impuse de executarea hotărârii prin care acest act a fost declarat nul și neavenit. Aceasta presupune în special plata sumelor datorate și restituirea plății nedatorate, precum și plata de dobânzi moratorii. În acest context, Curtea a precizat că plata acestor dobânzi constituie o măsură de executare a hotărârii de anulare, în sensul articolului 266 primul paragraf TFUE, în măsura în care urmărește să compenseze forfetar privarea de beneficiile unei creanțe și să încurajeze debitorul să execute, în cel mai scurt timp, hotărârea de anulare (a se vedea Hotărârea din 12 februarie 2015, Comisia/IPK International, C-336/13 P, EU:C:2015:83, punctele 29 și 30).
- 56 Pentru a determina quantumul dobânzilor moratorii care trebuie plătite unei întreprinderi care a plătit o amendă aplicată de Comisie, ca urmare a anulării acestei amenzi, instituția menționată trebuie să aplice rata fixată în acest scop de Regulamentul delegat (UE) nr. 1268/2012 al Comisiei din 29 octombrie 2012 privind normele de aplicare a Regulamentului (UE, Euratom) nr. 966/2012 al Parlamentului European și al Consiliului privind normele financiare aplicabile bugetului general al Uniunii (JO 2012, L 362, p. 1).
- 57 Astfel, atunci când capitalul disponibil al unei întreprinderi sancționate de Comisie îi permite să plătească amenda aplicată, iar această amendă este anulată ulterior, prejudiciul constând în privarea de beneficiul acestui capital va fi în mod normal acoperit de plata, de către Comisie, a dobânzilor moratorii aferente quantumului amenzii plătite în mod nejustificat, calculate în conformitate cu Regulamentul delegat nr. 1268/2012, în speță suma de 988 620 de euro.
- 58 În aceste condiții, nu se poate exclude ca, în împrejurări speciale, quantumul acestor dobânzi să fie insuficient pentru a asigura repararea integrală a prejudiciului suferit ca urmare a privării de beneficiul sumei plătite în mod nejustificat.
- 59 Or, în asemenea împrejurări, pentru a obține repararea prejudiciului întemeiat pe privarea de beneficiul sumei plătite în mod nejustificat neacoperită de quantumul corespunzător dobânzilor moratorii care trebuie plătite de Comisie, întreprinderea în cauză trebuie să introducă o cerere de despăgubiri în temeiul articolului 340 al doilea paragraf TFUE.

- 60 Această apreciere este susținută de articolul 266 al doilea paragraf TFUE, care prevede că obligația unei instituții emitente a actului anulat de a lua măsurile impuse de executarea hotărârii înseși, printre care se numără plata de dobânzi moratorii, nu aduce atingere obligației care poate rezulta din aplicarea articolului 340 TFUE.
- 61 În speță, trebuie să se observe că, prin acțiunea în despăgubire, Guardian Europe nu solicită rambursarea părții din quantumul amenzii declarate nedatorată prin Hotărârea din 12 noiembrie 2014, Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia (C-580/12 P, EU:C:2014:2363), și nici plata dobânzilor produse de suma respectivă atunci când aceasta din urmă se afla în posesia Comisiei, ci beneficiul nerealizat menționat la punctul 53 din prezenta hotărâre.
- 62 Trebuie să se observe de asemenea că, în ceea ce privește dobânzile moratorii, eventuala anulare a deciziei din decembrie 2014 nu ar putea determina plata, în favoarea Guardian Europe, a unei alte sume decât quantumul dobânzilor care trebuie rambursate de Comisie, în conformitate cu Regulamentul delegat nr. 1268/2012.
- 63 Trebuie să se constate, așadar, că cererea de despăgubiri introdusă de Guardian Europe, în temeiul articolului 340 al doilea paragraf TFUE, având ca obiect obținerea reparării prejudiciului întemeiat pe beneficiul nerealizat invocat, nu urmărește să obțină un rezultat identic cu cel al unei acțiuni în anulare care ar fi fost introdusă împotriva deciziei din decembrie 2014.
- 64 Prin urmare, în mod întemeiat, la punctul 64 din hotărârea atacată, Tribunalul a constatat că cererea de despăgubiri formulată de Guardian Europe în ceea ce privește un pretins beneficiu nerealizat nu are nici același obiect și nici același efect ca o eventuală acțiune în anulare introdusă împotriva deciziei din decembrie 2014 și, prin urmare, nu poate fi declarată inadmisibilă în temeiul unui abuz de procedură.
- 65 În consecință, nu se poate reproșa Tribunalului că a săvârșit o eroare de drept atunci când, la punctul 65 din hotărârea atacată, a respins cauzele de inadmisibilitate întemeiate pe faptul că repararea prejudiciului care constă în beneficiul nerealizat invocat ar anihila efectele unei decizii rămase definitivă.
- 66 Prin urmare, este necesar să se respingă motivul unic invocat în susținerea recursului incident în cauza C-479/17 P ca fiind nefondat și să se respingă acest motiv.

Cu privire la recursul principal în cauza C-479/17 P

- 67 În susținerea recursului formulat în cauza C-479/17 P, Guardian Europe invocă șase motive.

Cu privire la al șaselea motiv

Argumentația părților

- 68 Prin intermediul celui de al șaselea motiv, care trebuie analizat în primul rând, Guardian Europe susține că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a considerat că numai o hotărâre pronunțată de o instanță a Uniunii de ultim grad de jurisdicție poate angaja răspunderea Uniunii Europene ca urmare a unei încălcări a dreptului Uniunii.

- 69 Astfel, potrivit Guardian Europe, jurisprudența Curții nu exclude în mod expres posibilitatea ca o hotărâre a unei instanțe inferioare să poată da naștere unei acțiuni în despăgubire pentru încălcarea dreptului Uniunii. Principiul stabilit prin Hotărârea din 30 septembrie 2003, Köbler (C-224/01, EU:C:2003:513), nu s-ar limita la instanțele de ultim grad de jurisdicție.
- 70 Pe de altă parte, chiar dacă s-ar admite că numai o decizie a unei instanțe de ultim grad de jurisdicție dintr-un stat membru poate să determine o răspundere pentru încălcarea dreptului Uniunii, nu ar rezulta că acest principiu ar fi de asemenea aplicabil în raport cu Tribunalul, ținând seama de diferențele existente între acesta și instanțele din statele membre.
- 71 În plus, din moment ce Curtea de Justiție nu ar putea săvârși prin definiție o încălcare a dreptului Uniunii într-o hotărâre, aprecierea care figurează la punctul 122 din hotărârea atacată ar avea drept consecință faptul că instanțele Uniunii nu pot fi niciodată obligate să răspundă pentru o încălcare a dreptului Uniunii.
- 72 În sfârșit, Guardian Europe reproșează Tribunalului că a considerat, la punctul 124 din hotărârea atacată, că nu a invocat disfuncționalități jurisdicționale grave, în special de natură procedurală sau administrativă.
- 73 Uniunea Europeană, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, intimată în recursul principal în cauza C-479/17 P, contestă argumentele Guardian Europe.

Aprecierea Curții

- 74 Pentru a aprecia temeinicia motivului formulat de Guardian Europe cu privire la punctul 122 din hotărârea atacată, trebuie amintit că, în contextul principiului răspunderii unui stat membru pentru prejudiciile cauzate particularilor prin încălcări ale dreptului Uniunii care îi sunt imputabile, Curtea a statuat că acest principiu este aplicabil și atunci când încălcarea în cauză decurge dintr-o hotărâre a unei instanțe de ultim grad de jurisdicție a acestui stat membru (a se vedea Hotărârea din 30 septembrie 2003, Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, punctul 50).
- 75 Pentru a ajunge la această apreciere, Curtea s-a întemeiat, printre altele, pe rolul esențial jucat de puterea judecătorească în protecția drepturilor de care beneficiază particularii în temeiul normelor Uniunii și pe împrejurarea că o instanță de ultim grad de jurisdicție reprezintă, prin definiție, ultima instanță în fața căreia aceștia pot invoca drepturile conferite de dreptul Uniunii. În această ultimă privință, Curtea a subliniat că, întrucât o încălcare a acestor drepturi printr-o decizie a unei astfel de instanțe care a devenit definitivă nu mai poate, în mod normal, să facă obiectul unei remedieri, particularii nu pot fi privați de posibilitatea de a angaja răspunderea statului pentru a obține pe această cale o protecție juridică a drepturilor lor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 30 septembrie 2003, Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, punctele 33 și 34).
- 76 Trebuie arătat că, spre deosebire de ceea ce susține Guardian Europe, reiese cu claritate din jurisprudența Curții că principiul amintit la punctul 74 din prezenta hotărâre nu este aplicabil atunci când încălcarea dreptului Uniunii este săvârșită de o instanță a unui stat membru care nu este de ultim grad de jurisdicție (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 iulie 2016, Tomášová, C-168/15, EU:C:2016:602, punctul 36).
- 77 În fapt, deși, în lipsa unei posibilități de a formula o cale de atac internă împotriva unei decizii jurisdicționale care provine de la o instanță de ultim grad de jurisdicție, acțiunea în răspundere a statului este singura cale de atac care permite să se garanteze restabilirea dreptului prejudiciat și

de a asigura astfel protecția jurisdicțională efectivă a drepturilor conferite particularilor în temeiul ordinii juridice a Uniunii, situația este diferită în ceea ce privește deciziile pronunțate de instanțe de prim grad de jurisdicție în cazul în care acestea sunt supuse unor căi de atac interne, astfel încât încălcările dreptului Uniunii care decurg din aceste din urmă decizii pot fi corectate sau pot face obiectul unei remedieri.

- 78 În consecință, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 110 din concluzii, exercitarea căii de atac jurisdicționale constituie modul adecvat de reparare a încălcărilor dreptului Uniunii ce decurg din decizii provenite de la instanțe naționale care nu sunt de ultim grad de jurisdicție.
- 79 Trebuie să se verifice dacă principiul care exclude răspunderea unui stat membru pentru prejudiciile cauzate particularilor ca urmare a unei încălcări a dreptului Uniunii printr-o decizie a unei instanțe care nu este de ultim grad de jurisdicție din acest stat membru poate fi transpusă în cadrul regimului răspunderii Uniunii prevăzut la articolul 340 al doilea paragraf TFUE.
- 80 În această privință, trebuie să se observe că, pe de o parte, astfel cum reiese din cuprinsul articolului 19 alineatul (1) primul paragraf TUE, Curtea de Justiție a Uniunii Europene, căreia îi este încredințată sarcina de a asigura respectarea dreptului în interpretarea și aplicarea tratatelor, cuprinde mai multe instanțe, și anume Curtea de Justiție, Tribunalul și tribunalele specializate.
- 81 Pe de altă parte, articolul 256 TFUE prevede că Tribunalul are competența să judece „în primă instanță” acțiunile menționate la această dispoziție, hotărârile pronunțate de această instanță în cadrul acțiunilor respective putând face obiectul unui recurs la Curte. Posibilitatea de a exercita un recurs la Curte este prevăzută de asemenea la articolul 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.
- 82 Astfel, caracteristicile sistemului jurisdicțional al Uniunii instituit prin tratate pentru a asigura controlul jurisdicțional în ordinea juridică a Uniunii permit asimilarea Tribunalului unei instanțe care nu este de ultim grad de jurisdicție a unui stat membru, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 112 din concluzii.
- 83 În aceste condiții, din moment ce încălcările dreptului Uniunii care decurg din decizii ale Tribunalului care pot face obiectul unui recurs la Curte pot fi corectate sau pot face obiectul unei remedieri, ceea ce, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 123 din hotărârea atacată, a fost chiar cazul în ceea ce privește Hotărârea din 27 septembrie 2012, Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia (T-82/08, EU:T:2012:494), este necesar să se concluzioneze că exercitarea recursului constituie modul adecvat de reparare a erorilor de drept săvârșite în aceste decizii, principiul evocat la punctul 79 din prezenta hotărâre putând fi, prin urmare, transpus în cadrul regimului răspunderii Uniunii prevăzut la articolul 340 al doilea paragraf TFUE, având în vedere deciziile menționate.
- 84 În consecință, încălcările dreptului Uniunii care decurg dintr-o hotărâre pronunțată de Tribunal, precum Hotărârea din 27 septembrie 2012, Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia (T-82/08, EU:T:2012:494), nu sunt susceptibile să angajeze răspunderea Uniunii.
- 85 Prin urmare, fără a săvârși o eroare de drept, Tribunalul a statuat, la punctul 122 din hotărârea atacată, că răspunderea Uniunii nu poate fi angajată ca urmare a conținutului unei decizii jurisdicționale care nu a fost pronunțată de o instanță de ultim grad de jurisdicție a Uniunii și care, așadar, putea face obiectul unui recurs.

- 86 În ceea ce privește argumentul formulat de Guardian Europe, prezentat la punctul 72 din prezenta hotărâre, referitor la aprecierea Tribunalului cuprinsă la punctul 124 din hotărârea atacată, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 121 din concluzii, contrar celor pretinse de această societate, reiese cu claritate din cererea introductivă introdusă la Tribunal că cererea de reparare a prejudiciilor pretins cauzate prin Hotărârea din 27 septembrie 2012, Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia (T-82/08, EU:T:2012:494), era întemeiată numai pe nerespectarea de către Tribunal a jurisprudenței Curții în această hotărâre. Nu se poate, prin urmare, reproșa Tribunalului că a considerat, la punctul 124 din hotărârea atacată, că argumentația recurentei în această privință nu se întemeia pe existența unor disfuncționalități jurisdicționale grave care afectează activitatea unei instanțe a Uniunii.
- 87 În consecință, al șaselea motiv trebuie respins ca nefondat.

Cu privire la primul și la al patrulea motiv

Argumentația părților

- 88 Prin intermediul primului și al celui de al patrulea motiv, care trebuie analizate împreună, Guardian Europe reproșează Tribunalului că a afirmat, la punctele 103 și 153 din hotărârea atacată, că nu a suportat personal sarcina legată de plata amenzii aplicate de Comisie și că nu putea, așadar, să pretindă că, din cauza încălcării termenului rezonabil de soluționare în cauza T-82/08, precum și a încălcării principiului egalității de tratament în decizia în litigiu și în Hotărârea din 27 septembrie 2012, Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia (T-82/08, EU:T:2012:494), ea a suferit un prejudiciu real și cert întemeiat pe beneficiul nerealizat invocat.
- 89 Guardian Europe susține în special că Tribunalul a interpretat în mod eronat noțiunea de „întreprindere” în sensul dreptului Uniunii. Din moment ce, în cursul procedurii administrative în fața Comisiei care a condus la decizia în litigiu, grupul Guardian a fost tratat întotdeauna ca o „întreprindere unică” în sensul dreptului Uniunii, amenda aplicată Guardian Europe fiind calculată pe baza valorii vânzărilor grupului Guardian, iar nu pe baza valorii vânzărilor Guardian Europe, grupul Guardian ar fi trebuit de asemenea să fie considerat o „întreprindere unică”, în scopul aprecierii, în cadrul articolului 340 al doilea paragraf TFUE, a prejudiciului care rezultă din încălcarea de către Tribunal a articolului 47 din cartă și din încălcarea de către Comisie, precum și de către Tribunal a principiului egalității de tratament.
- 90 Guardian Europe consideră de asemenea că, pentru a aprecia existența prejudiciului său personal, Tribunalul nu putea ignora realitatea legăturilor sale de grup cu filialele sale, în ceea ce privește, în plus, unele filiale pe care le deținea în proporție de 100 %.
- 91 În sfârșit, Guardian Europe susține că Curtea dispune de toate elementele necesare pentru a acorda o despăgubire în scopul reparării beneficiului nerealizat pe care pretinde că l-a suferit ca urmare a acestor încălcări.
- 92 Uniunea Europeană, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, contestă argumentele Guardian Europe.

- 93 Comisia susține, cu titlu principal, că Tribunalul ar fi trebuit să considere cererea de despăgubiri ca urmare a încălcării principiului egalității de tratament în decizia în litigiu ca fiind prescrisă. Potrivit Comisiei, este vorba despre o chestiune de admisibilitate și, prin urmare, de ordine publică, pe care instanța Uniunii poate și chiar trebuie să o invoce din oficiu.
- 94 Cu titlu subsidiar, Comisia arată că al patrulea motiv de recurs trebuie respins ca inadmisibil, din moment ce cererea de despăgubiri pentru beneficiul nerealizat îndreptată împotriva Comisiei este o contestare tardivă a deciziei privind rambursarea excedentului plății provizorii a amenzii.
- 95 Cu titlu mai subsidiar, Comisia susține că, în orice caz, Tribunalul nu a săvârșit nicio eroare prin faptul că a concluzionat că Guardian Europe nu a suferit niciun prejudiciu prin plata provizorie a amenzii. Astfel, contrar celor susținute de Guardian Europe, aceasta nu a fost tratată ca o întreprindere unică în sensul dreptului Uniunii, în decizia în litigiu, în scopul stabilirii amenzii. Potrivit Comisiei, doar entitățile cu personalitate juridică pot fi considerate răspunzătoare pentru încălcări.
- 96 În sfârșit, cu titlu încă mai subsidiar, Comisia consideră că, chiar în cazul în care argumentele invocate în cadrul celui de al patrulea motiv ar fi admise, nu a existat niciun beneficiu nerealizat de Guardian Europe ca urmare a unei pretinse încălcări suficient de grave a principiului egalității de tratament săvârșite în decizia în litigiu. În această privință, Comisia susține că, în măsura în care Guardian Europe nu a efectuat vânzări captive, aplicarea unei metode de calcul al amenzilor care să includă aceste vânzări ar fi determinat, în realitate, numai o majorare a amenzilor aplicate altor destinatari.

Aprecierea Curții

- 97 În primul rând, în ceea ce privește argumentația Guardian Europe referitoare la pretinsul beneficiu nerealizat pe care l-ar fi suferit ca urmare a încălcării principiului egalității de tratament săvârșite în Hotărârea din 27 septembrie 2012, Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia (T-82/08, EU:T:2012:494), astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 122-125 din hotărârea atacată, Tribunalul a respins cererea de despăgubiri întemeiată pe această pretinsă încălcare nu pe baza constatărilor efectuate la punctele 103 și 153 din această hotărâre referitoare la faptul că recurenta nu a suportat personal sarcina legată de plata amenzii aplicate prin decizia în litigiu, ci pentru motivul că răspunderea Uniunii nu poate fi angajată ca urmare a unei decizii jurisdicționale care nu a fost pronunțată de o instanță de ultim grad de jurisdicție a Uniunii. În consecință, această argumentație este fondată pe o interpretare eronată a hotărârii atacate și, prin urmare, este lipsită de temei, iar aceasta cu atât mai mult cu cât, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 84 din prezenta hotărâre, în orice caz, Tribunalul a statuat în mod întemeiat că o asemenea încălcare nu poate angaja răspunderea Uniunii, în temeiul articolului 340 al doilea paragraf TFUE.
- 98 În al doilea rând, trebuie arătat că, așa cum reiese din cuprinsul punctelor 93 și 94 din prezenta hotărâre, în memoriul în răspuns, Comisia contestă respingerea de către Tribunal, la punctele 46 și 65 din hotărârea atacată, a cauzelor de inadmisibilitate întemeiate, pe de o parte, pe prescripția cererii de despăgubiri pentru prejudiciile materiale pretins suferite ca urmare a încălcării principiului egalității de tratament săvârșite în decizia în litigiu, precum și, pe de altă parte, pe faptul că repararea beneficiului nerealizat ca urmare a unei astfel de încălcări ar anihila efectele juridice ale deciziei din decembrie 2014. Potrivit Comisiei, aceste cauze de inadmisibilitate ar fi de ordine publică și ar trebui, prin urmare, să fie invocate din oficiu de către Curte.

- 99 În această privință, referitor, pe de o parte, la cauza de inadmisibilitate întemeiată pe prescrierea cererii menționate, trebuie amintit că Curtea a statuat deja că prescripția constituie o cauză de inadmisibilitate care, spre deosebire de termenele procedurale, nu este de ordine publică, ci stinge acțiunea în răspundere numai la cererea pârâtului (Hotărârea din 8 noiembrie 2012, *Evropaïki Dynamiki/Comisia*, C-469/11 P, EU:C:2012:705, punctul 54), și că respectarea unui termen de prescripție nu poate fi examinată din oficiu de instanța Uniunii, ci trebuie să fie invocată de partea interesată (Hotărârea din 14 iunie 2016, *Marchiani/Parlament*, C-566/14 P, EU:C:2016:437, punctul 94 și jurisprudența citată).
- 100 Prin urmare, trebuie să se constate că, în cazul în care Comisia ar fi urmărit ca Curtea să anuleze punctul 46 din hotărârea atacată, solicitând respingerea acestei cauze de inadmisibilitate, ea ar fi trebuit să formuleze un recurs incident în acest scop, astfel cum rezultă din cuprinsul articolelor 174, 176 și 178 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții.
- 101 În ceea ce privește, pe de altă parte, cauza de inadmisibilitate întemeiată pe faptul că acțiunea având ca obiect repararea unui beneficiu nerealizat pretins suferit ca urmare a încălcării principiului egalității de tratament săvârșite în decizia în litigiu ar anihila efectele juridice ale deciziei din decembrie 2014, fără a prejudeca aspectul dacă această cauză de inadmisibilitate poate fi invocată din oficiu de Curte, trebuie să se observe că argumentația Comisiei echivalează cu a reproșa Tribunalului aceeași eroare de drept ca și cea vizată de motivul unic invocat în susținerea recursului incident în cauza C-479/17 P, introdus de Uniunea Europeană, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene. Or, astfel cum s-a arătat la punctul 66 din prezenta hotărâre, acest motiv a fost înlăturat ca nefondat.
- 102 În al treilea rând, în ceea ce privește argumentația Guardian Europe potrivit căreia Tribunalul a interpretat în mod eronat, la punctele 103 și 153 din hotărârea atacată, noțiunea de „întreprindere” în sensul dreptului Uniunii, trebuie amintit că Curtea a statuat deja că alegerea făcută de autorii tratatelor a fost aceea de a utiliza noțiunea de „întreprindere” pentru a desemna autorul unei încălcări a dreptului concurenței, care poate fi sancționat în temeiul articolelor 101 TFUE sau 102 TFUE, iar nu noțiunea de „societate” sau de „persoană juridică”, utilizată la articolul 54 TFUE (Hotărârea din 18 iulie 2013, *Schindler Holding și alții/Comisia*, C-501/11 P, EU:C:2013:522, punctul 102).
- 103 Reiese din jurisprudența Curții că dreptul concurenței al Uniunii vizează activitățile întreprinderilor și că noțiunea de „întreprindere” cuprinde orice entitate care exercită o activitate economică, independent de statutul juridic al acestei entități și de modul său de finanțare (Hotărârea din 27 aprilie 2017, *Akzo Nobel și alții/Comisia*, C-516/15 P, EU:C:2017:314, punctul 47, precum și jurisprudența citată).
- 104 Curtea a precizat de asemenea că noțiunea de „întreprindere”, plasată în acest context, trebuie să fie înțeleasă în sensul că desemnează o unitate economică, chiar dacă din punct de vedere juridic această unitate economică este constituită din mai multe persoane fizice sau juridice (Hotărârea din 27 aprilie 2017, *Akzo Nobel și alții/Comisia*, C-516/15 P, EU:C:2017:314, punctul 48, precum și jurisprudența citată).
- 105 Astfel, noțiunea de „întreprindere”, în sensul evocat la punctul anterior din prezenta hotărâre, este utilizată în mod specific pentru a pune în aplicare dispozițiile relevante ale dreptului concurenței al Uniunii și, în special, în scopul desemnării autorului unei încălcări a articolelor 101 și 102 TFUE.

- 106 Această noțiune nu este, în schimb, aplicabilă în cadrul unei acțiuni în despăgubire, întemeiată pe articolul 340 al doilea paragraf TFUE. Astfel, după cum a arătat domnul avocat general la punctul 73 din concluzii, o asemenea acțiune este o acțiune de drept comun, reglementată de norme de procedură generale, supuse, în speță, dreptului societăților, independente de logica răspunderii în raport cu dreptul înțelegerilor.
- 107 Prin urmare, la punctele 103 și 153 din hotărârea atacată, Tribunalul nu a interpretat în mod eronat noțiunea de „întreprindere” în sensul dreptului Uniunii.
- 108 În al patrulea rând, în ceea ce privește critica formulată de Guardian Europe, în raport cu realitatea relațiilor sale cu filialele sale, din constatarea efectuată de Tribunal la punctele 103 și 153 din hotărârea atacată, potrivit căreia aceasta nu a suportat personal sarcina legată de plata amenzii, trebuie amintit în prealabil că, atunci când o persoană invocă un drept la despăgubire care îi este propriu, acesteia îi revine, printre altele, obligația de a demonstra că prejudiciul a cărui reparare o solicită i-a fost cauzat personal.
- 109 În speță, în ceea ce privește prejudiciul invocat de Guardian Europe cu titlu de beneficiu nerealizat, trebuie amintit că, astfel cum reiese din dosarul de care dispune Curtea, nu se contestă că, pe de o parte, o parte din amendă în cuantum de 148 000 000 de euro aplicată în solidar societății Guardian Europe și societății-mamă a acesteia, și anume 111 000 000 de euro, a fost plătită imediat Comisiei, în cursul lunii martie a anului 2008, soldul de 37 000 000 de euro fiind acoperit de o garanție bancară, și că, pe de altă parte, în luna iulie a anului 2013, această garanție a fost anulată, iar un cuantum total de 48 263 003 euro, corespunzător întregului sold al amenzii majorat cu dobânzi, a fost plătit ulterior Comisiei.
- 110 Nu se contestă nici faptul că, drept consecință a Hotărârii din 12 noiembrie 2014, Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia (C-580/12 P, EU:C:2014:2363), care a redus, printre altele, amenda menționată la o sumă de 103 600 000 de euro, atât suma de 7 400 000 de euro, reprezentând excedentul de plată inițială de 111 000 000 de euro în raport cu amenda ajustată de Curte, cât și suma de 48 263 003 euro plătită Comisiei ca urmare a anulării garanției bancare s-au dovedit nedatorate, și anume o sumă totală de 55 663 003 euro.
- 111 În acest context, în cadrul cererii de reparare a prejudiciului pretins suferit ca urmare a unei încălcări a principiului egalității de tratament, în fața Tribunalului, Guardian Europe a solicitat o despăgubire în cuantum de 9 292 000 de euro, cu titlu de beneficiu nerealizat pe care pretinde că l-ar fi suferit în perioada cuprinsă între luna martie a anului 2008, data plății sumei de 111 000 000 de euro, și 12 noiembrie 2014, data pronunțării hotărârii Curții prin care se reduce amenda aplicată. Beneficiul nerealizat invocat ar consta, în special, în diferența dintre, pe de o parte, dobânzile rambursate de Comisie, ca urmare a reducerii amenzii de către Curte, și, pe de altă parte, veniturile pe care Guardian Europe le-ar fi putut realiza, în perioada indicată, dacă, în loc să plătească suma nedatorată de 55 663 003 euro, ea ar fi investit această sumă în activitățile sale.
- 112 Pe de altă parte, în cadrul cererii de reparare a prejudiciului pretins suferit ca urmare a încălcării termenului rezonabil de soluționare în cauza T-82/08, în fața Tribunalului, Guardian Europe a solicitat o despăgubire în cuantum de 1 671 000 de euro, cu titlu de beneficiu nerealizat pe care pretinde că l-ar fi suferit în perioada cuprinsă între 12 februarie 2010, data la care, în opinia sa, hotărârea pronunțată în cauza T-82/08 ar fi trebuit să fie pronunțată, și 27 septembrie 2012, data pronunțării hotărârii prin care s-a finalizat această cauză, ca urmare a încălcării termenului rezonabil de soluționare în cauza menționată. Beneficiul nerealizat invocat ar consta, în special, în diferența dintre, pe de o parte, partea din dobânzile rambursate de Comisie, ca urmare a reducerii

amenziile efectuate de Curte, aferentă perioadei menționate, și, pe de altă parte, veniturile pe care Guardian Europe le-ar fi putut realiza, în aceeași perioadă, dacă, în loc să plătească imediat suma nedatorată de 7 400 000 de euro, ea ar fi investit această sumă în activitățile sale.

- 113 Or, astfel cum reiese din constatările efectuate de Tribunal, la punctele 100-102 din hotărârea atacată, în ceea ce privește, pe de o parte, suma de 111 000 000 de euro plătită Comisiei în cursul lunii martie a anului 2008, un quantum de 20 000 000 de euro a fost plătit de Guardian Industries. În ceea ce privește suma restantă de 91 000 000 de euro, deși plata acesteia către Comisie a fost efectuată de Guardian Europe, este la fel de adevărat că, în temeiul mai multor acorduri încheiate între Guardian Europe și cele șapte filiale ale sale, acestea din urmă sunt cele care, începând de la 31 decembrie 2007, au suportat, din punct de vedere contabil și financiar, partea din amenda aplicată de Comisie corespunzătoare acestei sume de 91 000 000 de euro, în conformitate cu repartizarea rezultată din acordurile menționate. În ceea ce privește, pe de altă parte, suma de 48 263 003 euro plătită în cursul lunii iulie a anului 2013, cele șapte filiale ale Guardian Europe sunt cele care au plătit în mod direct Comisiei, fiecare, o parte din acest quantum.
- 114 Rezultă de aici că suma nedatorată de 55 663 003 euro, inclusiv quantumul de 7 400 000 de euro plătit Comisiei în cursul lunii martie a anului 2008, a fost, în fapt, plătită nu de Guardian Europe, ci în parte de cele șapte filiale ale sale și în parte de Guardian Industries, ceea ce, în plus, nu este contestat de Guardian Europe.
- 115 Totuși, trebuie să se țină seama de faptul că, astfel cum susține Guardian Europe atât în observațiile sale în fața Curții, cât și în cele invocate deja în fața Tribunalului, această societate deținea filialele respective în proporție de 100 %. În aceste condiții, după cum a arătat în esență domnul avocat general, la punctul 79 din concluzii, sărăcirea filialelor respective, în urma plății amenzii în discuție, constituie astfel un prejudiciu financiar suportat de societatea de care aceste filiale depind în totalitate. Având în vedere această împrejurare, Tribunalul nu a putut, fără a săvârși o eroare de drept, să deducă, din faptul că filialele Guardian Europe au achitat această amendă, constatarea potrivit căreia societatea respectivă nu a suportat personal sarcina legată de plata amenzii menționate și nici să concluzioneze, pentru acest motiv, că ea nu putea pretinde să obțină repararea prejudiciului pentru beneficiul nerealizat menționat la punctele 111 și 112 din prezenta hotărâre.
- 116 Totuși, această eroare de drept nu este de natură să repună în discuție respingerea de către Tribunal a cererilor de despăgubiri prezentate de Guardian Europe în temeiul beneficiului nerealizat menționat. Astfel, această societate nu poate să susțină în mod valabil că a suferit personal un prejudiciu real și cert constând într-un beneficiu nerealizat legat de imposibilitatea de a investi în activitățile sale sumele plătite în mod nejustificat Comisiei de către cele șapte filiale ale sale și de către Guardian Industries decât în măsura în care dovedește că, dacă aceste întreprinderi ar fi putut dispune de sumele respective, ele le-ar fi investit în activitățile Guardian Europe.
- 117 Or, Guardian Europe nu a prezentat niciun element care să permită să se stabilească o astfel de împrejurare, întrucât această societate s-a limitat să afirme că plata amenzii de către filialele sale și de către Guardian Industries a determinat o diminuare a resurselor sale cu impact asupra activității sale în Europa.
- 118 Rezultă astfel din ceea ce precedă că Tribunalul a respins în mod întemeiat cererile de reparare a beneficiului nerealizat menționat anterior.

119 În consecință, primul și al patrulea motiv trebuie respinse.

Cu privire la al doilea motiv

120 Prin intermediul celui de al doilea motiv, Guardian Europe susține că, prin faptul că nu i-a acordat decât 82 % din quantumul pe care l-a solicitat cu titlu de comisioane de constituire a garanției bancare plătite după expirarea termenului rezonabil de soluționare în cauza T-82/08, pentru motivul că societatea-mamă a Guardian Europe, și anume Guardian Industries, a plătit 18 % din acest quantum, Tribunalul a interpretat în mod eronat noțiunea de „întreprindere” în sensul dreptului Uniunii și a denaturat elementele de probă prezentate de Guardian Europe.

121 Din moment ce acest motiv se referă la quantumul despăgubirii acordate de Tribunal cu titlu de prejudiciu material suferit ca urmare a plății de către Guardian Europe a unor comisioane de constituire a garanției bancare în perioada care corespunde depășirii termenului rezonabil de soluționare în cauza T-82/08 și, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 43 din prezenta hotărâre, punctul 1 din dispozitivul hotărârii atacate a fost anulat, nu mai este necesar să se examineze acest motiv.

Cu privire la al treilea și la al cincilea motiv

Argumentația părților

122 Prin intermediul celui de al treilea și al celui de al cincilea motiv, care trebuie analizate împreună, Guardian Europe reproșează Tribunalului că a săvârșit o eroare de drept atunci când a respins cererile sale de reparare a unei pretinse atingeri aduse reputației sale ca urmare a unei încălcări a termenului rezonabil de soluționare în cauza T-82/08, precum și a unei încălcări a principiului egalității de tratament în decizia în litigiu și în Hotărârea din 27 septembrie 2012, Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia (T-82/08, EU:T:2012:494), prin faptul că s-a întemeiat, pe de o parte, pe lipsa dovedirii prejudiciului moral invocat și, pe de altă parte, pe faptul că orice atingere adusă reputației sale care rezultă din aceste încălcări ar fi fost suficient reparată prin constatarea încălcării termenului rezonabil de soluționare în cauza T-82/08, precum și prin anularea deciziei în litigiu și prin reducerea quantumului amenzii efectuate de Curte.

123 Guardian Europe subliniază că dreptul la repararea unui prejudiciu moral se întemeiază pe însăși finalitatea dreptului de a fi judecat într-un termen rezonabil consacrat la articolul 47 din cartă și că jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului recunoaște existența unei prezumții potrivit căreia durata excesivă a unei proceduri determină un prejudiciu moral.

124 Pe de altă parte, Guardian Europe arată că faptul că amenda care i-a fost aplicată de Comisie în decizia în litigiu era cea mai ridicată dădea impresia că această societate era principalul participant la înțelegerea imputată în această decizie, în condițiile în care era cel mai mic producător și participarea sa la această înțelegere fusese cea mai scurtă, impresie care nu a fost rectificată decât atunci când Curtea, în Hotărârea din 12 noiembrie 2014, Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia (C-580/12 P, EU:C:2014:2363), a redus quantumul amenzii aplicate Guardian Europe la cel de al doilea cel mai mic quantum, ca urmare a unei încălcări a principiului nediscriminării de către Comisie.

- 125 Astfel, „ponderea relativă” a Guardian Europe în cadrul încălcării ar fi fost menținută la un nivel disproporționat de mare pe o durată excesivă, ceea ce ar trebui să permită să se solicite o despăgubire fără a fi necesar să furnizeze vreo probă suplimentară.
- 126 În sfârșit, potrivit Guardian Europe, nici constatarea încălcării termenului rezonabil de soluționare și nici anularea deciziei în litigiu și reducerea amenzii pronunțate de Curte nu ar constitui o reparare adecvată a atingerii aduse reputației pe care ar fi suferit-o până la constatarea și la anularea menționate.
- 127 În această privință, Guardian Europe amintește că amenzile aplicate de Comisie întreprinderilor care încalcă normele dreptului concurenței al Uniunii sunt publicate, astfel încât actorii de pe piață, inclusiv consumatorii, au cunoștință despre acestea. Astfel, Guardian Europe ar fi fost percepută în mod greșit ca principalul protagonist al înțelegerii imputate în decizia în litigiu în perioada în cauză.
- 128 În aceste împrejurări, Guardian Europe consideră că singura formă de reparare adecvată în prezenta cauză este o reparație pecuniară calculată ca procent din amenda sa, astfel cum ar fi statuat Tribunalul în Hotărârea din 16 iunie 2011, Bavaria/Comisia (T-235/07, EU:T:2011:283, punctele 342 și 343).
- 129 Uniunea Europeană, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, contestă argumentele Guardian Europe.
- 130 Întemeindu-se, printre altele, pe Hotărârea din 28 februarie 2013, Inalca și Cremonini/Comisia (C-460/09 P, EU:C:2013:111, punctul 99), Comisia arată că cererea de despăgubiri ca urmare a unei pretinse atingeri aduse reputației Guardian Europe care rezultă din decizia în litigiu este prescrisă, din moment ce o astfel de atingere nu este de natură recurentă și a fost ocazionată în întregime la data adoptării acestei decizii.
- 131 Cu titlu subsidiar, Comisia susține că argumentele invocate de Guardian Europe nu sunt fondate.

Aprecierea Curții

- 132 În primul rând, în ceea ce privește argumentația Guardian Europe referitoare la pretinsul beneficiu nerealizat pe care l-ar fi suferit ca urmare a încălcării principiului egalității de tratament săvârșite în Hotărârea din 27 septembrie 2012, Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia (T-82/08, EU:T:2012:494), astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 122-125 din hotărârea atacată, Tribunalul a respins cererea de despăgubiri întemeiată pe această pretinsă încălcare nu pe baza lipsei dovedirii prejudiciului moral invocat sau a faptului că orice atingere adusă reputației recurente care rezultă din această încălcare a fost reparată suficient, ci pentru motivul că răspunderea Uniunii nu poate fi angajată ca urmare a unei decizii jurisdicționale care nu a fost pronunțată de o instanță a Uniunii de ultim grad de jurisdicție. În consecință, această argumentație este fondată pe o interpretare eronată a hotărârii atacate și este, așadar, lipsită de temei, iar aceasta cu atât mai mult cu cât, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 84 din prezenta hotărâre, în orice caz, Tribunalul a statuat în mod întemeiat că o astfel de încălcare nu poate angaja răspunderea Uniunii, în temeiul articolului 340 al doilea paragraf TFUE.
- 133 În al doilea rând, în ceea ce privește argumentația Comisiei referitoare la prescrierea cererii de reparare a unei pretinse atingeri aduse reputației Guardian Europe care rezultă din încălcarea principiului egalității de tratament săvârșită în decizia în litigiu, din moment ce, așa cum rezultă

din jurisprudența amintită la punctul 99 din prezenta hotărâre, nu este necesar să se examineze din oficiu dacă o astfel de cerere respectă termenul de prescripție la care este supusă, această argumentație ar fi trebuit să facă obiectul unui recurs incident formulat de Comisie, în conformitate cu articolele 174, 176 și 178 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții.

- 134 În al treilea rând, Guardian Europe contestă motivele care au determinat Tribunalul să respingă, la punctele 115 și 148 din hotărârea atacată, cererile sale de reparare a unei pretinse atingeri aduse reputației sale care rezultă din încălcarea principiului egalității de tratament săvârșită în decizia în litigiu, precum și din încălcarea termenului rezonabil de soluționare în cauza T-82/08, și anume, pe de o parte, că aceasta nu a demonstrat că aceste încălcări erau de natură să aducă atingere reputației sale, astfel cum s-a constatat la punctele 113 și 145 din hotărârea atacată, și, pe de altă parte, că, presupunând că aceste încălcări ar fi adus atingere reputației Guardian Europe, constatarea încălcării termenului rezonabil de soluționare în cauza T-82/08, precum și anularea deciziei în litigiu și reducerea cuantumului amenzii aplicate de Curte ar fi suficiente pentru a repara prejudiciul moral invocat, astfel cum s-a constatat la punctele 114 și 146 din hotărârea atacată.
- 135 În ceea ce privește, în primul rând, motivele evocate la punctele 113 și 145 din hotărârea atacată, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței constante a Curții, pe de o parte, orice prejudiciu a cărui reparare se solicită în cadrul unei acțiuni în răspundere extracontractuală a Uniunii în temeiul articolului 340 al doilea paragraf TFUE trebuie să fie real și cert. Pe de altă parte, pentru ca răspunderea extracontractuală a Uniunii să poată fi angajată, prejudiciul trebuie să decurgă în mod suficient de direct din conduita nelegală a instituțiilor. În orice împrejurare, revine părții care pune în discuție răspunderea extracontractuală a Uniunii sarcina de a furniza probe concludente cu privire atât la existența, cât și la întinderea prejudiciului pe care îl invocă, precum și la existența unei legături suficient de directe de la cauză la efect între comportamentul instituției respective și prejudiciul pretins (Hotărârea din 30 mai 2017, Safa Nicu Sepahan/Consiliul, C-45/15 P, EU:C:2017:402, punctele 61 și 62, precum și jurisprudența citată).
- 136 Rezultă de aici că argumentația Guardian Europe, potrivit căreia exista, în speță, o prezumție cu privire la existența prejudiciului moral invocat care o exonera de obligația de a furniza vreun element de probă în această privință, este lipsită de temei.
- 137 Pe de altă parte, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe consacrate, Tribunalul este singurul competent să constate și să se pronunțe asupra situației de fapt și, în principiu, să examineze probele pe care le reține în susținerea acesteia. Astfel, din moment ce aceste probe au fost obținute în mod legal și au fost respectate principiile generale ale dreptului, precum și normele de procedură aplicabile în materie de sarcină a probei și de administrare a probelor, numai Tribunalul are competența de a aprecia valoarea care trebuie să fie atribuită elementelor care i-au fost prezentate. Această apreciere nu constituie, așadar, cu excepția cazului denaturării acestor elemente, o chestiune de drept supusă ca atare controlului Curții. Pe de altă parte, o astfel de denaturare trebuie să reiasă în mod evident din înscrisurile din dosar, fără a fi necesară o nouă apreciere a faptelor și a probelor (Hotărârea din 16 iunie 2016, Evonik Degussa și AlzChem/Comisia, C-155/14 P, EU:C:2016:446, punctul 23, precum și jurisprudența citată).
- 138 În speță, la punctul 112 din hotărârea atacată, Tribunalul a constatat că argumentația Guardian Europe potrivit căreia decizia în litigiu crease o impresie înșelătoare privind rolul jucat de această întreprindere în cartelul sticlei plate nu era susținută de elemente de probă care ar demonstra că,

prin gravitatea sa, încălcarea principiului egalității de tratament săvârșită în această decizie ar putea să aibă o incidență asupra reputației sale, dincolo de incidența legată de participarea sa la înțelegere.

- 139 Pe de altă parte, la punctul 144 din hotărârea atacată, Tribunalul a constatat că argumentația Guardian Europe potrivit căreia această societate a fost percepută o perioadă mai lungă ca având o răspundere specială în cadrul încălcării în cauză ca urmare a nerespectării termenului rezonabil de soluționare în cauza T-82/08 nu era susținută de elemente de probă de natură să demonstreze că, prin gravitatea sa, nerespectarea termenului rezonabil de soluționare putea să aibă o incidență asupra reputației recurente, dincolo de incidența cauzată de decizia în litigiu.
- 140 Trebuie arătat că Guardian Europe nu a dovedit și nici măcar nu a pretins că aprecierile care figurează la punctele 112 și 144 din hotărârea atacată se bazează pe o denaturare a elementelor de probă.
- 141 În aceste condiții, Tribunalul a statuat în mod întemeiat, la punctele 113 și 145 din hotărârea atacată, că Guardian Europe nu a demonstrat că încălcarea principiului egalității de tratament săvârșită în decizia în litigiu, precum și încălcarea termenului rezonabil de soluționare în cauza T-82/08 erau de natură să aducă atingere reputației sale și a respins în consecință, la punctele 115 și 148 din hotărârea atacată, cererile de despăgubiri formulate cu acest titlu.
- 142 În ceea ce privește, în al doilea rând, motivele enunțate la punctele 114 și 146 din hotărârea atacată, reiese în mod clar din însuși modul de redactare a acestor puncte că motivele respective sunt neesențiale, întrucât motivele expuse la punctele 113 și 145 din hotărârea atacată sunt suficiente pentru a respinge cererile de reparare a pretensei atingeri aduse reputației invocate de Guardian Europe.
- 143 În această privință, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței Curții, din moment ce unul dintre motivele reținute de Tribunal este suficient pentru a justifica dispozitivul hotărârii sale, viciile de care ar putea fi afectat un alt motiv, care este de asemenea menționat în hotărârea în discuție, sunt, în orice caz, lipsite de influență asupra dispozitivului menționat, astfel încât motivul care le invocă este inoperant și trebuie respins (Hotărârea din 29 aprilie 2004, Comisia/CAS Succhi di Frutta, C-496/99 P, EU:C:2004:236, punctul 68 și jurisprudența citată).
- 144 În consecință, este necesar să se respingă al treilea și al cincilea motiv ca fiind în parte inoperante și în parte nefondate.

Cu privire la acțiunea în fața Tribunalului

- 145 În conformitate cu articolul 61 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, în cazul în care recursul este întemeiat, Curtea anulează decizia Tribunalului. În acest caz, Curtea poate fie să soluționeze ea însăși în mod definitiv litigiul atunci când acesta este în stare de judecată, fie să trimită cauza Tribunalului pentru ca acesta din urmă să se pronunțe.
- 146 În speță, întrucât recursul în cauza C-447/17 P a fost admis, iar punctul 1 din dispozitivul hotărârii atacate a fost anulat, Curtea apreciază că este necesar să se pronunțe definitiv asupra acțiunii în despăgubire introduse de Guardian Europe în măsura în care prin aceasta se urmărește repararea prejudiciului rezultat din plata comisioanelor de constituire a garanției bancare după expirarea termenului rezonabil de soluționare în cauza T-82/08.

- 147 În această privință, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, angajarea răspunderii extracontractuale a Uniunii, în sensul articolului 340 al doilea paragraf TFUE, este supusă întrunirii mai multor condiții, și anume nelegalitatea comportamentului imputat instituției Uniunii, caracterul real al prejudiciului și existența unei legături de cauzalitate între comportamentul acestei instituții și prejudiciul invocat (Hotărârea din 20 septembrie 2016, Ledra Advertising și alții/Comisia și BCE, C-8/15 P-C-10/15 P, EU:C:2016:701, punctul 64, precum și jurisprudența citată).
- 148 Astfel cum a statuat deja Curtea, în cazul în care una dintre aceste condiții nu este îndeplinită, acțiunea trebuie respinsă în întregime, fără a fi necesară examinarea celorlalte condiții ale răspunderii extracontractuale a Uniunii (Hotărârea din 14 octombrie 1999, Atlanta/Comunitatea Europeană, C-104/97 P, EU:C:1999:498, punctul 65 și jurisprudența citată). În plus, instanța Uniunii nu este obligată să examineze aceste condiții într-o ordine determinată (Hotărârea din 18 martie 2010, Trubowest Handel și Makarov/Consiliul și Comisia, C-419/08 P, EU:C:2010:147, punctul 42, precum și jurisprudența citată).
- 149 Pentru motivele prezentate la punctele 32-41 din prezenta hotărâre, acțiunea în despăgubire introdusă de Guardian Europe la Tribunal, în măsura în care are ca obiect obținerea unei despăgubiri în cuantum de 936 000 de euro pentru pretinsul prejudiciu material care constă în plata unor comisioane de constituire a garanției bancare după expirarea termenului rezonabil de soluționare în cauza T-82/08, trebuie să fie respinsă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 150 În conformitate cu articolul 184 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, atunci când recursul este fondat, iar Curtea soluționează ea însăși în mod definitiv litigiul, aceasta se pronunță asupra cheltuielilor de judecată.
- 151 Potrivit articolului 138 alineatul (1) din acest regulament, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din regulamentul respectiv, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.
- 152 Întrucât Uniunea Europeană, reprezentată atât de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, cât și de Comisie, a solicitat obligarea Guardian Europe la plata cheltuielilor de judecată, iar aceasta din urmă a căzut în pretenții, atât în cadrul recursului în cauza C-447/17 P, cât și în cadrul recursului principal în cauza C-479/17 P, se impune obligarea acestei societăți să suporte, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, totalitatea cheltuielilor de judecată efectuate de Uniunea Europeană, reprezentată atât de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, cât și de Comisie, atât în primă instanță, cât și în cadrul acestor două recursuri.
- 153 Pe de altă parte, din moment ce Guardian Europe a solicitat obligarea Uniunii Europene, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, iar aceasta a căzut în pretenții cu privire la motivul unic invocat în cadrul recursului incident în cauza C-479/17 P, se impune obligarea acesteia din urmă să suporte, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, totalitatea cheltuielilor de judecată efectuate de Guardian Europe în cadrul recursului incident menționat.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară și hotărăște:

- 1) **Anulează punctul 1 din dispozitivul Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 7 iunie 2017, Guardian Europe/Uniunea Europeană (T-673/15, EU:T:2017:377).**
- 2) **Respinge recursul principal în cauza C-479/17 P introdus de Guardian Europe Sàrl.**
- 3) **Respinge recursul incident în cauza C-479/17 P introdus de Uniunea Europeană, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene.**
- 4) **Respinge acțiunea în despăgubire formulată de Guardian Europe Sàrl în măsura în care are ca obiect obținerea unei despăgubiri în cuantum de 936 000 de euro pentru pretinsul prejudiciu material care constă în plata unor comisioane de constituire a garanției bancare după expirarea termenului rezonabil de soluționare în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 27 septembrie 2012, Guardian Industries și Guardian Europe/Comisia (T-82/08, EU:T:2012:494).**
- 5) **Obligă Guardian Europe Sàrl să suporte, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, totalitatea cheltuielilor de judecată efectuate de Uniunea Europeană, reprezentată atât de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, cât și de Comisia Europeană, atât în primă instanță, cât și în cadrul recursului în cauza C-447/17 P și în cadrul recursului principal în cauza C-479/17 P.**
- 6) **Uniunea Europeană, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, suportă, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, totalitatea cheltuielilor de judecată efectuate de Guardian Europe Sàrl în cadrul recursului incident în cauza C-479/17 P.**

Semnături